

Profesfor Gaultier de Claubry's Maade at tilberede Hør og Hamp.

Rødningen er den vigtigste Deel af Hampens og Hørens Forarbeidning, da det deraf spundne Garns indre Godhed og Udseende væsentligen beroer paa Maaden, hvorpaa den bliver udført. Den ved Rødningen almindeligen brugte Fremgangsmaade er forbunden med store Mangler og Uleiligheder, som rigtignok kunne formindskes ved gunstige locale Forhold og ved omhyggeligt Tilsyn, men aldrigen aldeles hæves, da de hidrøre fra Fremgangsmaadens Natur.

Hørens Styrke, Fiinhed, Blødhed og Farve betinges af gunstigt eller ugunstigt Veirlig, af det til Rødningen brugte Bands Bestaffenhed og Mængde, af Rødningsgravens Beliggenhed, og endeligen af den Opmærksomhed, som anvendes paa Rødningen. En eneste Nat kan ofte være nok til ved for stærk Rødning at bedærve et i sig selv godt Material. Men, om ogsaa alle Betingelserne for en god Rødning ere tilstede, er der dog een Mangel, som ikke lader sig fjerne. Ved Bandets og Barmens forenede Indvirkning opløses og frastilles efterhaanden den Planteliim, hvormed saavel Hør- og Hampplantens Bast-Trævler, som dens træagtige Dele ere forenede, og der indtræder en kemist Proces, den saakaldte raadne Gjæring, som bemærkes allerede i betydelig Afstand fra Rødningsstedet forme-

delft den eiendommelige og høist ubehagelige Lugt, som den udvifler. Menneffers og Dyrs Sundhed lide derved, og det til Rødningen anvendte Vand er faa skadeligt til Brug, at Fift i Almindelighed døe i faadant Vand.

Disse Mangler kunne rigtignof undgaaes ved Dugrødning, men med denne er forbunden faamange Uleiligheder og Mangler, at den største Deel af Høravlere foretrække Vandrødning. Alle hidtil anstillede Forsøg med andre Rødningsmaader ere mislykkede; thi iffun paa en høist ufuldkommen Maade og med stort Tids, Arbeides og Materials Spilde lade Hør- og Hamptrævlerne sig adffille paa mekanist Maade, da Plantelimen ikke lader sig borttage ved Tryk, Stød eller Rivning; ved Trævlernes mekaniste Adffillelse bliver ogsaa endeel af dem sønderrevne. Professor i Chemi i Paris, Gaultier de Claubry, har udfundet en Rødningsmaade, hvorved alle ovennævnte Mangler og Uleiligheder afhjælpes, og hvorved leveres Hør og Hamp, som ikke alene ikke viger for den vandrøddede, men ogsaa i enhver Henseende overgaaer den; Fremgangsmaaden er derhos faa let og lidet bekostelig, og udfordrer faa ringe Forberedelse og Opmærksomhed i Sammenligning med de hidtil brugte Maader at rødde, at den med Fordeel kan bruges endog af uformuende og lidet øvede Høravlere. Slutteligen er den iffun i ringe Grad eller aldeles ikke afhængig af Veirets Indffydelse eller af locale Forhold. For Kongeriget Hannover udtog Opfinderen en udelukkende Bevilling paa denne Maade at behandle Hør- og Hamp-Planten. Bestyrelsen for

den høiere Haandterings-Skole i Hannover, og den for det derværende Landvæsens-Samsfund anstillede i For-
ening Forsøg med denne nye Fremgangsmaade, og da
det saaledes befandtes, at den havde langt overveiende
Fordele fremfor den almindelige Vandrødning, affjøbte
Regjeringen Gaultier de Claubry Bevillingen og bragte
hans Fremgangsmaade til almindelig Kundskab.

Følgende er Fremgangsmaaden:

Det Fluidum, som bruges til Rødningen, er sam-
mensat af Vand og Svovlsyre (Bitriololie).

• I et Trækar, af den Størrelse, at de enkelte Bund-
ter Hør eller Hamp kunne dryppes ned deri, det ene
efter det andet, hældes saameget Vand, at det ikke fly-
der over, naar et Bundt neddryppes deri. Efterhaan-
den og i smaae Portioner tilsættes saameget af den i
Handelen forekommende Svovlsyre, at der kommer 1
Deel Syre til 400 Dele Vand. Man maa være me-
get forsigtig med at tilsætte Svovlsyren, og ifkun i smaae
Portioner, da der letteligen, naar den tilsættes i større
Mængde, opstaaer en Opbrusning og Oversproiten,
som let kan beskadige Arbeideren.

For at Blandingen kan blive saa fuldstændig mu-
ligt, bliver det saaledes tilberedte svovlsure Vand, Suur-
vand, godt gjennemarbeidet med en Træstang, og, naar
noget deraf derpaa tages i Munden, maa det have en
svag fyrkelig Smag, ligesom svag Edisse.

Saafernt Hør- eller Hampstreaa-Bundterne ere for
stærkt sammenbundne, løsnes Baandene noget, for at
Suurvandet saaledes bedre kan trænge ind i dem, og

for at forebygge, at Bundterne skulle komme i Berørelse med Jord og derved smudses, lægges de ved Siden af hverandre paa Stykker Træ, 3 Fag over hverandre. I denne Tilstand overgydes hele Hoben saalænge med Vand, indtil den fuldstændigen og jevnt er bleven vaad. Har man meget Vand, kan det paagydes med Spande; er dette ikke Tilfældet, kan det skee med en Vandkande, en Skovl &c. Hertil kan bruges alt Slags Vand, undtagen dyndet eller paa anden Maade ureent. Har man en Dam, en Aae m. M. til Raadighed, slipper man saameget lettere ved at neddyppe Bundterne deri. Det saaledes fugtede Straa henligger 6 til 8 Timer, hvorpaa det paany overgydes med Vand. Rigtigst gjør man i at fugte Straaet om Morgenens og derpaa Kl. 6 eller 7 om Aftenen, hvorpaa det henligger indtil næste Morgen, da Neddypping i Suurvandet skal gaae for sig. Fugtningen skeer for at befordre og forberede Suurvandets Paavirkning. Er Straaet gammelt og tørt, behøver man ikke at fugte det med Vand, man kan strax begynde med Neddypping i Suurvand; men, man maa da i det Mindste den første Dag gjentage Neddyppingen, for at Straaet ikke skal tørres. Paa denne Maade spares Haandarbeide, men Omkostningerne ved Svovlsyren blive større. Arbeides i fri Luft, og det befrygtes, at det øverste Fag skulde tørres, til-dækkes det med Halm, Riis, Løv m. M. dog helst med Maatter; blæser det, lægges nogen Bægt ovenpaa. Er Hørren eller Hampen nyligen rustet, neddyppes den ikke i Vandet, da den endnu friske Plante let begynder at

overgaa i Gjæring formedelst dets Indvirkning og man begynder strax med Neddykning i Suurvandet.

Næste Dag, fortsættes paa følgende Maade:

Hørstraa-Bundterne, hvis Baand maae være meget løsne, dyppes, det ene efter det andet, i det med Suurvand fyldte Kar, og efterat Bundterne have været fuldkomment neddyppede, sammentrykkes de dygtigt med Hænderne, idet de til samme Tid omdreies. Er Bundtet paa denne Maade behørigen og overalt gennemtruffet med Suurvand, optages det, holdes nogle Døgn opreist over Karret, for at Vandet kan afrinde, og, medens det endnu drypper stærkt, lægges det lagvis paa Stykker Træ, og saaledes fortsættes med Straaets Neddykning og Henlæggen i Hobe.

For at Syren kan virke overalt jævnt, stiftes med Lagene for hver Gang de neddyppes, saa at de Bundter, som i Begyndelsen laae øverst, komme til at ligge i Midten, de nederste øverst og saa fremdeles.

Om Aftenen overgydes Bundterne med Vand, næste Morgen neddyppes de paa ovenbessrevne Maade paany i Suurvandet, og saaledes fortsættes de paa følgende Dage indtil Rødningen er forbi. Hvor ofte denne Neddykning skal finde Sted, kan ikke bestemmes, da de forskjellige Sorter Hør ikke alle lige hurtigen stilles fra Plantelimen. Følgende Kjendetegn kunne tjene til Veiledning.

Efterat Hørstraaet første Gang er fugtet og neddyppet i Suurvand, bemærkes endnu ikke at Trævlerne adstille sig, naar Straaet høies; men, ligesom Rødningen strider frem og udvikler sig, stille Trævlerne sig

fra Basten, og dertil i samme Grad, som Behandlingen strider frem.

Saafrømt uregelmæssige forte Pletter vise sig paa Straaets Overflade — i Begyndelsen ere de ifkun smaae, men blive hurtigen større — maae Arbejderne være særdeles opmærksomme derpaa, og agte dem for at lade Rødningen vare for længe. Overhovedet maa Herren omhyggeligen undersøges mod Rødningens Slutning og enkelte Straa maa udtages fra forskjellige Dele af Bundterne og undersøges.

Rødningen er fuldendt, naar de fine Høtrævler adskille sig over hele Overfladen, naar Straaet høies.

Nu ophøres med at nedbyppe i Suurvand, Herren overgydes med den størst mulige Mængde reent Vand, hvorhos Bundterne omdreies behørigen. Behandlingen er nu tilende.

Da det imidlertid let kan indtræffe, at Udfyllingen ikke har været fuldkommen, er det godt at slutte Arbejdet paa følgende Maade.

Er en Aae, Bæk, Dam eller saadant i Nærheden, dypes Straaet ned i Vandet, og trædes nogle Gange med de blotte Fødder, eller ogsaa trykkes det dygtigen med Hænderne.

Med endnu større Sikkerhed kan bruges følgende Fremgangsmaade. Efter den sidste Nedbypning i Suurvand overgydes Straaet med Vand, lægges i et Kar fyldt med Luud eller svag Potaske-Opløsning og overgydes tilsidst 2 til 3 Gange. Dette er dog stedse overflødig, naar Udfyllingen i Vand er foregaaet omhyggeligen.

Naar Rødningen og Udstylingen er tilendebragt paa ovenbestrevne Maade, lader man Hørbundterne staae nogle Timer paa Rødenden, for at afdrøppe. Straaet tørres nu paa sædvanlig Maade, ved enten at udbredes paa Marken udsat for Solens Paavirkning eller ogsaa i luftige Rum; men det er nødvendigt for medelst den paafølgende Bearbejdning, at Straaet bliver tilstrækkeligen tørret. Er dette skeet, kan Brydningen begynde.

Er Suurvandet under Arbejdet formindsket saameget, at Bundterne ikke med Lethed kunne neddyppes deri, tilsættes paa ovenbestrevne Maade tilberedt Suurvand.

Istedetfor at overgyde Hørrønnen med Vand og derpaa neddyppe den i Suurvand, kan man lade de forud i Vand udblødte Bundter roligere henligge hele Rødningstiden i Suurvand. Fremgangsmaaden er da følgende:

Hørstraabundterne lægges i et tilstrækkeligt stort med Vand fyldt Kar, og henligge deri 2 eller om Veiret er kjøligt 3 Døgn. Naar Straaet er tilstrækkeligen udblødt, udtrykkes Bundterne løseligen med Hænderne, og lægges derpaa i Suurvand, hvori det forbliver indtil Rødningen er tilendebragt. Nu lægges det paany i almindeligt Vand, hvori det udstyilles og Behandlingen er hermed endt.

Ved denne Fremgangsmaade betynges Bundterne med nogle Stykker Træ, for at holde dem under Vandet, saa at Syren kan indvirke paa eensformig Maade. Efterat Rødningen er tilendebragt, som kan kjendes paa

ovenanførte Maade, blive Bundterne dygtigen udfyldte i Vand. Man kan ogsaa, naar Rødningen begynder at vise sig, tage Hørstraabundterne op af Suurvandet, lægge dem paa ovenbeskrevne Maade paa Træstykker, og derpaa i Forhold til Temperaturen efter een eller to Dages Forløb i Suurvand, og saaledes slutte Behandlingen. Paa denne Maade kan man efter Behag forandre Fremgangsmaaden; men i ethvert Tilfælde maa man ikke lade Straaet henligge for længe uden at undersøge det, for itide at forebygge den sure Gjærings Begyndelse eller at de sorte Pletter begynde at vise sig. Naar Straaet er ude af Vandet, maa man heller ikke lade det blive tørt, og om fornødent besprænge det med Vand. — Fremgangsmaaden med at tilberede Hamp er ligesom med Hør, dog med den Forskiel, at Suurvandet maa være stærkere, 1 Deel Svovlsyre til 200 Dele Vand; thi Hampens stærkere Trævler modstaae mere Syrens Indvirkning.

Bed den Undersøgelse, som ovennævnte Bestyrelser lode anstille med Claubry's Hørtilberedningsmaade, deltes Hørstraet i trende Dele, hvoraf den ene blev behandlet paa den sædvanlige Maade ved Vandrødning, den anden som ovenfor beskrevet, og den tredje rigtig nok ogsaa i Suurvand, men paa en noget forskjellig Maade, som under mange Omstændigheder befandtes at være at foretrække fremfor den oprindelige; den udfordrer rigtignok større Kar, men mindre Haandarbeide.

Resultaterne bleve:

1) ved Rødningen:

a) Den nye Tilberedningsmaade, som træder istæ-

detfor Rødning, medtog i det ene Tilfælde 9, i det andet 6 Dage og nogle Timer, og foretoges i et Rum hvori 7° R. Barme. I denne Tid er medregnet den, som medgif til den første Udblødning i Vand, saavel som til den endelige Udfyldning i reent Vand. Naar Veiret er varmt, vil Behandlingen sandsynligviis stee i kortere Tid, men i ethvert Tilfælde vil den ikke medtage længere Tid end den sædvanlige Vandrødning, hvorimod den udfordrer mere Haandarbejde; men idet Hørren haandteres saameget oftere, har det den Fordeel ved sig: at man stedse kan iagttage Forandringerne, at man ikke behøver at frygte for, at forskjellige Partier skulle erholde forskjellig Rødning eller blive overrøddede og at der ikke tabes Material.

b) Den nye Fremgangsmaade beroer i det Væsentlige paa at Hørstraet holdes i vaad Tilstand afverlende eller stedse under Suurvandets Indvirkning, indtil det opnaaer den Tilstand, hvori man ellers søger at sætte det, det vil sige, indtil Trævlestoffet er behørigt adskilt, og paa at man derhos forhindre, at den raadne Gjæring indfinder sig, hvilket netop er det modsatte Tilfælde ved den almindelige Rødning. Den lader sig derhos i det Enkelte forandre paa mange Maader, udtræver ikke megen ængstelig Paapassen til bestemte Timer, og Alle og Enhver kan let udføre den.

c) Da den raadne Gjæring ikke maa finde Sted, mærkes ved den nye Fremgangsmaade aldeles ikke til ilde Lugt, hvorimod Vandrødningen er saa besværlig og usund, formedelst den Stank den fører med sig. Denne Stank eller ilde Lugt kan ofte endnu bemærkes

ved den heglede Hør, endog ved det deraf spundne Garn.

d) Det ved den nye Fremgangsmaade brugte Suurvand er fuldkommen uskadeligt ved alle de Arbejder, som foretages med det; det kan tilveiebringes uden Konstfærdighed, og, efterat det er brugt, har det endnu Værd som Gjødningsmiddel anvendt paa Kløvermark, eller blandet med flydende Gødning, eller ogsaa sat til Beenpulver.

e) Den nye Fremgangsmaade kan anvendes til enhver Aarstid, og overalt med Lethed og Sikkerhed, ligesaagodt under aaben Himmel som i et Skuur eller i et Huus; den er uafhængig af rindende eller staaende Vand, saafremt den fornødne Mængde ubecærvet og ikke væsentligen ureent Vand kan tilveiebringes, omtrent 8000 Pund Vand til 1000 Pund urøddet, tørt Hørstraa.

2) ved Hørens Behandling:

f) Alle Arbejder foretages ligesaa let ved den nye Maade som ved Vandrødningen.

g) Ved Brydningen og Skjætningen affstedkommer den efter den nye Maade tilberedte Hør mindre af det i Luften svævende og Arbejderne saa besværende Støv, end den vandrøddede.

3) Produktets Mængde og Beskaffenhed:

h) Under lige Behandling gjennem alle de forstjellige Operationer lige til Heglingen giver det efter den nye Maade tilberedte Material en mærkelig større Indtægt i raat Produkt, saa at af heglet Hør erholdes 13 til 37 pCt. meer, af Blaar $\frac{1}{2}$ indtil 19 pCt. mod af samme Mængde vandrøddet raa Hør.

i) Hørtrævlerne tabe ved den nye Tilberednings-

maade ikke meer af deres naturlige Styrke, end ved den almindelige Rødning; noget af den efter den nye Maade tilberedte Hør var endog omtrent 14 pCt. stærkere.

k) Under fuldkommen lige Behandling gjennem alle Operationer, navnlig ogsaa ved Heglingen, bliver ved den efter den nye Maade tilberedte Hør Trevelerne finere adskilte, hvilket allerede kan bemærkes ved den heglede Hør, men endnu mere ved Spindingen, i det en Spinderfke, naar hun leverer af den Hør, som er røddet paa den almindelige Maade, 7 Streng pr. Pund, efter den nye leverer $9\frac{1}{2}$ endog $11\frac{1}{2}$.

l) Den paa den nye Maade tilberedte Hør er betydeligen lysere, behageligere og lettere at blege end den vandrødede, at føle paa er den blødere, mere silkeagtig, Glandsen stærkere.

m) Af ovenstaaende er det klart, at Produktet — Hør og Blaar — efter den nye Behandlingsmaade har større Værdi, end det efter den gamle. Man har fundet, at denne større Værdi i Gjennemsnit udgjør for Hør 17 til 30 pCt., for Blaar 15 til 25 pCt.

4) Indtægt i Pengeværdi:

n) Den paa den nye Maade tilberedte Hørs større Produkt og dets større Handelsværdi overstiger betydeligen den forøgede Udgift i Arbejds løn og i andre Omkostninger som den medfører fremfor den gamle Maade; den forøgede Værdi bliver i det Mindste 37 til 50 pCt. større, i gunstigt Tilfælde 160 til 200 pCt.

o) Ved at spinde den paa den nye Maade tilberedte Hør, fortjenes indtil 26 pCt. meer end ved at spinde vandrøddet Hør.

Nedenstaaende er et Uddrag af den Protokol, som blev optaget ved Forsøgene.

Hørstraet deltes i 3 Dele, som i det Følgende betegnes med A B C.

A. 8 Bundter, veiede 12 Pund 13 Løb.

B. 6 — — — 8 — 28½ —

C. 10 — — — 14 — 24½ —

A blev vandredet paa den almindelige Maade. B og C behandlede efter den nye Maade, men med tvende Forandringer. For at Arbeidets Gang saameget bedre kan oversees, anføres den her i Parallel-Colonner.

4de December.

B.

Kl. 11 Formiddag. Hørstraet lagdes i et med Vand fylbt Kar, og holdtes deri nedsejlet ved Hjælp af Stykker Træ. Saaledes blev det hængiggende indtil næste Dag.

C.

Kl. 11½ Formiddag. Hørstraet lagdes bundtevis i et med Vand fylbt Kar, og førtes nogle Secunder omkring deri, forat blive fuldkomment vaadt, hvorpaa det strax optoges, Bundterne lagdes ved Siden af og ovenpaa hverandre paa Gulbet paa Stykker Træ, for at det overflødige Vand kunde afriide. Kl. 7 om Aftenen blev det overgydet med Vand, for at holdes fugtigt Natten over.

5te December.

Suurvandet var tilberedt. 3 et Træfar vare 369 Pund Vand blandede med 29½ Rod engelsk Svovlsyre og det Hele godt gennemrørt.

Straaet forblev indtil næste Dag urørt i det Vand, hvori det var nedsejlet.

Iffun halv saameget Suurvand (184½ Pund Vand med 14½ Rod Svovlsyre) hældtes i et andet Træfar.

Nl. 10½ Formiddag lagdes det endnu fra i Gaar stærkt fugtige Hørstraa i et Kar fyldt med Suurvand, omrøres deri noget, optoges med Rodenden nedad, udpresedes med Hænderne fra oven nedad, og, naar Suurvandet var saameget afløbet, at det iffun dryppede stærkt, lagdes det paa Stykker Træ saaledes som i Gaar. Behandlingen med de 10 Bunder varede 5 Minutter.

Nl. 4 Eftermiddag blev Hørrønnen noget overgydet med reent Vand, for at være sikker paa at det forblev vaadt.

6te December.

Nl. 11 Formiddag. De 6 Bunder Hørstraa optoges, udpresedes, Rodenden nedad, løseligen med Hænderne, lagdes strax derpaa

Nl. 10 Formiddag. Ligesom i Gaar nedbryddes Hørstraaet i Suurvand, omrøres deri, udtryffedes løseligen med Hænderne

B.

i Suurvandet, og betyngedes med Stykker Træ, for at holdes under Vandets Overflade.

Saaledes henlaa Straaet indtil næste Dag.

7de December.

Hele denne Dag og paafølgende Nat henlaa Straaet urørt i Suurvandet. Basten viste nu en fiendelig Tilboielighed til at løsne sig; de træagtige Dele vare blevne betydeligen sprøde.

C.

og lagdes paa Stykker Træ paa Gulbet. Høle Behandlingen medtog omtrent 4 Minutter. Straaet henlaa nu indtil næste Morgen.

7de December.

Kl. 11½ Formiddag. Bundterne, som i Gaar vare brypede med i Suurvandet, udtryffedes med Hænderne og henlagdes paa Gulbet paa Stykker Træ. Det forblev nu urørt henliggende indtil næste Dag. Med Basten og de træagtige Dele var Forholdet omtrent som med B.

8de December.

Kl. 10½ Formiddag. Hørstraaet optoges af Suurvandet, udtryffedes med Hænderne, og henlagdes paa Stykker Træ paa Gulbet. Det blev nu urørt henliggende indtil næste Dag. Det havde iffe været nødvendigt at

Kl. 11 Formiddag. Straaet nedbrypedes paany i Suurvandet og henlagdes derpaa urørt indtil paafølgende Dag.

tage det op af Bandet, men Rødningen blev dermed saameget hurtigere endt.

9de December.

Nl. 10½ Formiddag. Straaet optoges, lagdes i et Kar med reent Vand, og betyngedes med Stykker Træ, for at holdes under Bandet.

Det viste sig ved at undersøge Straaet, at Behandlingen snart var tilende. Nogle Straa uttoges, for at de kunde tørres i Kammeret indtil næste Dag, for derefter suidkomment at bedomme det Heles Tilstand.

Det fortsættedes at bemærkes, at ved Arbeidets Fremfriben og efter begge Behandlingsmaader blev den vaade Bast saavel i B som C saaledes, at den paasaltende let lod sig sonderrive, eller snarere udtrække i meget fine, 4 til 5 Tommer lange Trævler; naar den blev tør, fik den igjen sin naturlige Styrke.

Dgtaa her viste det sig, at Behandlingen snart var tilende. Nl. 11 Formiddag. Ligesom de foregaaende Dage lagdes Straaet paany hundreviis i Suurvand, udtryffedes med Hænderne og lagdes igjen paa Stykker Træ, men denne Gang med Lid noget tykkere paa hinanden, for dermed bedre at sammenholde den Fugtigbed, hvormed det var gjennemtrængt, og derved forsøge og fremskynde Birtningerne. Denne Omstændighed er dog ikke væsentlig.

B. 10de December.

Efterat de i Gaar udtagne Prøver vare blevne tørre, befandtse de næsten færdige.

Nl. 11 Jornddag. De 6 Bunder optoges af Vandet, udtrykkes med Hænderne, lagdes derpaa sjar i Suurvandet, og holdtes deri nedtrykt ved Stykker Dræ.

Straaet henlaa saaledes indtil næste Dag.

C.

Nl. 10¹ Jornddag. Bunderne optoges.

a) 6 af dem byppedes nogle Secunder i reent Vand, optoges, udtrykkes med Hænderne og heniagdes paa Gulbet paa Stykker Dræ, forinden Vandet var aldeles afrundet.

b) Pigesom de foregaaende lagdes de øvrige 4 Bunder i Vand, men bleve liggende deri uden at betynges, alene for stavgigen at holdes gjennemvaade. Herved tilsigtedes ifkun at vise en Forandring i Fremgangemaaden, som kan anvendes efter Behag.

Om Eftermiddagen Nl. 3 bleve a og b lagde i et Kar med friskt reent Vand og udfyldes deri. Bunderne bleve derpaa aabnede (Saandene aftoges) og begge Dele udbredtes hver for sig paa Bræder, da man iffe havde nogen Græsmark, og frygtede for at Straaet skulde smudses af Gulbet.

Saaledes blev det Hele helliggende indtil næste Morgen.

11te December.

Ny Række. 12 B. 2 S.

Rl. 11 Formiddag. Hørstraet toges op af Suurvandet, udtrykkes, lagdes i friskt reent Vand, nedbyggedes gjentagne Gange veri, og betyngedes paany med Stykker af Traa. Saaledes forblev det uvoert den Dag og næste Dag. Nogle Straa udtoges til Prøver.

Rl. 10½ Formiddag. Hørstraet toges op fra Kjælderens, og da det ikke kunde tørres under aaben Himmel formedelst Regn, udbredtes det i et Kammer paa Træstykker. De 2 Binduer, som vare i Kammeret, aabnedes; men til samme Tid itnedes i Dvuen, da Luftens Varme ifkun var nogle Grader over Frysepunktet. Saaledes overlodes Straaet til sig selv.

Lørringen kan isvrigt foretages paa enhver anden Maade. Den nye Fremgangsmaade er fuldendt, naar Lørringen begynder.

12te December.

Rl. 10 Formiddag. De i Gaar udtagne Prøver viste sig endnu ikke aldeles færdige. Det bestemtes, at Straaet skulde vedblive at ligge i Vandet.

Rl. 10½ Formiddag. Straaet blev vendt om, og blev forevrigt hensiggende som i Gaar.

13de December.

Rl. 10½ Formiddag. Da Straaet nu var

Rl. 11½ Formiddag. Straaet vendtes

B.

tilstrækkeligen forberedt, optoges det, Baandene om Bunderne bleve fra Midten fludte hen mod Spidsen, og Bunderne hensattes med Nodenden udbredt een Time paa Gulvet i Kjælderens til Afstrykning, hvorpaa de bragtes ind i et varmt Kammer, hvis Binduer vare aabne. De opløstes og udbredtes for at tørres.

Denne Dag indbragtes det vandrøddede Hørstraa A og udbredtes til Tørring. Fra nu af indeholder Protokollen Resultatet af Arbejdet med alle Partierne A, B og C.

14de December.

A.

Nl. 11 Formiddag. Straaet vendtes om og blev henliggende til Tørring.

B.

Eigesom A.

C.

Eigesom A og B.

C.

paany og blev fremdeles henliggende.

15de December.

Nl. 11 Formiddag. Straaet, Eigesom A.

Straaet syntes at være fuld-

som endnu ikke var fuldsto-
ment tørt, vendtes om.

fomment tørt, og opstilledes med
Bøgen i det samme Kammer,
hvori A og B vare. De den
10de December adskilte Dele,
a og b, sammenlagdes, da in-
gen Forskiel viste sig mellem
dem.

16de December.

Om Formiddagen blev
Straaet paany vendt.

Straaet forblev urørt.

Eigesøm A.

18de December.

Medfaberne til Hørstraæts videre
Behandling vare bragte tilføde, og bestode af de i
Landet brugelige, med Undtagelse af Heglerne, som vare nye engelske. Brydningen foretoges
af tvende deri øvede Personer, som afverlede dermed, for at en større eller mindre Dvælse
ikke skulde blive det ene Parti Hør mere til Gavn eller Skade end det andet.

Straaet forblev urørt.

Det tørre Straa blev veiet.
Vægt 9 \mathcal{R} 14 \mathcal{L} ob.
a. Brudt af 1 Person:
fra Kl. 10, 35 Minutter
til - 10, 44 - -

Vægt 12 \mathcal{R} 30 \mathcal{L} ob.
a. Brudt af 1 Person:
fra Kl. 11, 9 Minutter
til - 11, 45 - -

er = 9 Minutter

er = 4 Minutter

er = 36 Minutter

11*

A.		B.		C.	
b. Brudt af 1 Person: fra Kl. 10, 39 Minutter til - 11, 10 -	er = 31 Minutter	b. Brudt af 1 Person: fra Kl. 11, 57 Minutter til - 12, 10 -	er = 13 Minutter	b. Brudt af 1 Person: fra Kl. 11, 11 Minutter til - 11, 45 -	er = 34 Minutter
Det i Gaar brudte Straag, som lagdes i et opvarmet Væ- relse, blev veiet. Vægten var 5 \mathcal{R} 31 Lb .		Da det fandtes, at Straaget iffe var tilstrækkeligt tørt, afbrødes Brydningen før i Dag.		Hvorfra dog maa drages 20 Minutter, hvori Arbeidet af- brødes, saa hele Brydningen varede 14 Minutter. Esfjæverne vare større end de af A. Imidlertid var Straaget iffe tilstrækkeligt tørt, endnu fugtigt inde i Dunderne, hvor- for Esfjæverne iffe lode sig saa godt frakfille. Arbeidet udlat- tes derfor til næste Dag.	
19de December.		a. Brydningen forslattes. 1 Person, fra Kl. 14, = Minutter til - 11, 15 -		a. Brydningen forslattes. 1 Person, fra Kl. 12, 10 Minutter til - 12, 25 -	
er = 15 Minutter		er = 15 Minutter		er = 15 Minutter	

b. 1 Person.
fra Kl. 11, 4 Minutter
til - 11, 53 -

er = 49 Minutter

Formedelsf deres Løvhed vare de i Dag affaldne Skjæver langt smukkere end de i Gaar, de vare albeles fri for Hørtrævler, og ved Brydningen blev Hørrønnen langt renere og skønnere. Den særdigt beredte Hør vejede 3 Ø 27½ Lod.

b. 1 Person.
fra Kl. 12, 13 Minutter
til - 1, 28 -

er 1, 15 Minutter

Ved Brydningen blev Hørrønnen paafaldende bedre renset for Skjæver end A og B; hvoraf den længere Arbejdstid lader sig forklare. For øvrigt blev Hørrønnen meget lig B, der var næsten intet Støv, og Skjæverne uden Hørstrimler. Møget af Straact befandtes ikke tilstrækkeligt tørt, hvorfor Hørrønnen bestemtes til at ombygdes i Morgen.

20de December.

Den brudte Hør blev ristet*) af tvende Fruentimmer, hvoraf det ene havde en Rist af

*) Formedelsf det Mangelfulde i Haandbrydning har man paa mange Steder i det Hannoverke, især i Egnen om Uelzen, indført følgende Behandlingsmaade. Efterat Hørrønnen med en Kelle er banket

Træ, det Andet en beslaaet med Jernblis paa den skarpe Ende. Ethvert af dem tildeltes Halvdelen, for at Redskaberne og Personerne ikke skulde have nogen Indflydelse derpaa; B og C behandles paa samme Maade.

A.

Arbejdet begynde:

fra Kl. 12, 49 Minutter
til - 1, 36 -

2 Personer = 47 Minutter

Med dette Arbejde stavede det

meget. Den ristede Hør veiede

3 Ø 11 $\frac{1}{2}$ Lod .

B.

c. fra Kl. 1, 40 Minutter
til - 2, 14 -

2 Personer = 34 Minutter

Det stavede langt mindre end

A. Den ristede Hør veiede

2 Ø 23 $\frac{1}{2}$ Lod .

C.

c. Brydning af 1 Person:
fra Kl. 10, 25 Minutter
til - 11, 40 -

er = 45 Minutter

Den brudte Hør veiede 5 Ø 25 $\frac{1}{2}$ Lod .

Rifning:

fra Kl. 2, 15 Minutter
til - 3, 20 -

er 1, 5 Minutter

Støvet som ved B. Den ristede Hør veiede 4 Ø 14 Lod .

Efterat Herrens Behandling var fommen til dette Punkt, blev den underkastet Sagnsyndiges Bedømmelse; alle 3 Dele forelagdes dem, uden at de underrettedes om Maaden, hvorpaa de vare tilberedte. Genstemningen erklærede de, at der var betydelig Forskiel mellem disse

Partier. B var det bedste, af særdeles skøn hvid Farve. A det letteste, guulagtigt af Farve, der ikke lovede nogen god Blegning. C stod midt mellem dem, men var blødere end begge de andre Partier, af graaagtig Farve, der dog ikke skjenedes til Sinder ved Blegningen. A fandtes at være af en saadan Bessaffenhed, at det erklæredes at maatte hidrøre fra lettere Jær, avlet paa slettere Jord. Med Hensyn til de 3 Deles Pengeværdi antoges, at naar Værdien af B ansattes til 6, maatte en ligesvor Vægt af C ansættes til 5, og af A til $4\frac{1}{2}$, naturligviis uden Hensyn til den Mængde Produkt, som erholdtes af en lige Mængde raat Material.

22de December.

3 Dag begyndtes med at skætte og begle alle 3 Dele, hvormed sysselsattes de samme tvende Fruentimmer, som havde ristet. Begge arbejdede med hinanden fuldkommen lige Retsstaber. Enhver af de 3 Dele deltes i lige Mængde mellem Begge, og bearbejdedes med 3 engelske Hegler af graderviis tiltagende Tiinshed, Nr. I, Nr. II, Nr. III.

mod en Egebløt, saa at den laaber sig godt bøie, og om muligt paany er tørrer i Solen eller i en Bagerovn af omtrent 40° varme R., dels den i smaa Bunter (Rissen), trækkes, efterat Extraet er gjort lige, saalænge frem og tilbage over et Skarptantet opretstaaende nedentil i en lille Træbløf indfalsset Bøgebrædt, indtil de grovere træagtige Dele ere affaldne. Derpaa bliver den skjættet. Paa denne Maade bliver Herren ikke saa stærkt angrebet, som ved Haandbrydning og Arbeidet seer hurtigere.

A.		B.		C.	
d. Skjætning. 2 Personer.		d. Skjætning. 2 Personer.		d. Skjætning. 2 Personer.	
fra Kl. 9, 40 Minutter		fra Kl. 10, 27 Minutter		fra Kl. 11, 2 Minutter	
til - 10, 19 —		til - 10, 55 —		til - 11, 37 —	
er = 39 Minutter		er = 28 Minutter		er = 37 Minutter	
Udbundet Produkt:		Produkt:		Produkt:	
Skjættet Hør. 2 \mathcal{R} 22 $\frac{1}{2}$ Lob		Skjættet Hør. 2 \mathcal{R} 10 $\frac{1}{2}$ Lob		Skjættet Hør. 3 \mathcal{R} 24 $\frac{1}{2}$ Lob	
Blaar = - 10 $\frac{1}{2}$ -		Blaar = - 4 $\frac{1}{2}$ -		Blaar = - 11 $\frac{1}{2}$ -	
Tab i Støv og		Tab = - 8 $\frac{1}{2}$ -		Tab = - 13 $\frac{1}{2}$ -	
Sjæver = - 11 $\frac{1}{2}$ -		- er 2 \mathcal{R} 23 $\frac{1}{2}$ Lob		er 4 \mathcal{R} 18 Lob.	
er 3 \mathcal{R} 12 $\frac{1}{2}$ Lob		Mindre Støv end ved A.		Med Støvet som ved B.	
Skjætningen forarsagede tydeligt Støv.					
e. Pegling med Nr. 1. 2 Personer.		e. Eigeledes.		e. Eigeledes.	
fra Kl. 12, 43 Minutter		fra Kl. 1, 4 Minutter		fra Kl. 1, 23 Minutter	
til - 1, 2 —		til - 1, 20 —		til - 1, 46 —	
er = 19 Minutter		er = 16 Minutter		er = 23 Minutter	

Produkt.	Produkt.	Produkt.
Heglet Hør Nr. I. 2 Ø 1 $\frac{1}{2}$ Lod	Heglet Hør Nr. I. 1 Ø 26 $\frac{1}{2}$ Lod	Heglet Hør Nr. I. 2 Ø 23 $\frac{1}{4}$ Lod
— Blaar Nr. I. " - 19 $\frac{1}{2}$ -	— Blaar Nr. I. " - 14 $\frac{1}{2}$ -	— Blaar Nr. I. " - 30 $\frac{1}{2}$ -
Tab 1 $\frac{1}{2}$ -	Tab 1 $\frac{1}{2}$ -	Tab 2 $\frac{1}{2}$ -
er 2 Ø 22 $\frac{1}{2}$ Lod	er 2 Ø 10 $\frac{1}{2}$ Lod	er 3 Ø 24 $\frac{1}{2}$ Lod

Med Heglingen støvede alle 3 Dele omtrent ligemeget, og ikke betydeligt. Heglerinderne erklærede B og C for at være bedre og blødere Hør end A.

f. Strabning. 2 Personer.	f. Ligeledes.	f. Ligeledes.
fra Kl. 1, 54 Minutter	fra Kl. 2, 31 Minutter	fra Kl. 2, 55 Minutter
til - 2, 29 -	til - 2, 53 -	til - 3, 27 -
er = 35 Minutter	er = 22 Minutter	er = 32 Minutter
Strabet Hør . . 1 Ø 31 $\frac{1}{2}$ Lod	Strabet Hør . . 1 Ø 25 $\frac{1}{2}$ Lod	Strabet Hør . . 2 Ø 22 $\frac{1}{2}$ Lod
Tab 1 $\frac{1}{2}$ -	Tab 1 $\frac{1}{2}$ -	Tab 1 $\frac{1}{2}$ -
er 2 Ø 1 $\frac{1}{2}$ Lod	er 1 Ø 26 $\frac{1}{2}$ Lod	er 2 Ø 23 $\frac{1}{2}$ Lod

g. Hegling med Nr. II. 2 Personer.	g. Ligeledes.	g. Ligeledes.
fra Kl. 3, 30 Minutter	fra Kl. 3, 51 Minutter	fra Kl. 4, 10 Minutter
til - 3, 50 -	til - 4, 5 -	til - 4, 30 -
er = 20 Minutter	er = 14 Minutter	er = 20 Minutter

A.		B.		C.	
Produkt.		Produkt.		Produkt.	
Heglet Hør Nr. II.	1 \mathcal{R} 15 $\frac{5}{8}$ \mathcal{L} .	Heglet Hør Nr. II.	1 \mathcal{R} 14 $\frac{9}{16}$ \mathcal{L} .	Heglet Hør Nr. II.	2 \mathcal{R} 31 $\frac{1}{8}$ \mathcal{L} od
— Blaar Nr. II.	— 15 $\frac{3}{8}$ —	— Blaar Nr. II.	— 10 $\frac{1}{2}$ —	— Blaar Nr. II.	— 17 $\frac{1}{16}$ —
Tab	— 1 $\frac{3}{16}$ —	Tab	— 1 $\frac{3}{16}$ —	Tab	— 2 $\frac{3}{4}$ —
er 1 \mathcal{R} 31 $\frac{1}{2}$ \mathcal{L} .		er 1 \mathcal{R} 25 $\frac{1}{8}$ \mathcal{L} .		er 2 \mathcal{R} 22 $\frac{1}{8}$ \mathcal{L} od	

h. Hegling med Nr. III.

2 Personer.

fra Kl. 9, 58 Minutter
til — 10, 30 —

er = 32 Minutter

Produkt.

Heglet Hør Nr. III. 1 \mathcal{R} 4 $\frac{1}{2}$ \mathcal{L} .
— Blaar Nr. III. — 9 $\frac{1}{2}$ —
Tab — 2 $\frac{1}{4}$ —

er 1 \mathcal{R} 15 $\frac{1}{16}$ \mathcal{L} .

Bed at hegles 3 Gange vare alle 3 Partier bragte saavidt, at der neppe visse sig overmaade smaae Spor af Skjæver, Erøvlerne vare i betydelig Grad blevne fine.

23de December.

h. Eigelebes.

fra Kl. 10, 31 Minutter
til — 11, 3 —

er = 32 Minutter

Produkt.

Heglet Hør Nr. III. 1 \mathcal{R} 3 $\frac{3}{8}$ \mathcal{L} .
— Blaar Nr. III. — 10 $\frac{3}{8}$ —
Tab — 2 $\frac{3}{4}$ —

er 1 \mathcal{R} 14 $\frac{9}{16}$ \mathcal{L} .

h. Eigelebes.

fra Kl. 11, 6 Minutter
til — 11, 51 —

er = 45 Minutter

Produkt.

Heglet Hør Nr. III. 1 \mathcal{R} 17 $\frac{9}{16}$ \mathcal{L} .
— Blaar Nr. III. — 17 $\frac{9}{16}$ —
Tab — 2 $\frac{9}{8}$ —

er 2 \mathcal{R} 31 $\frac{1}{8}$ \mathcal{L} .

O. J. Kæwert.